

РЕШЕНИЕ

№ 2300

гр. София, 19.08.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. IV-В СЪСТАВ, в публично заседание на седемнадесети март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Елена Иванова

Членове: Златка Чолева
Розалина Г. Ботева

при участието на секретаря Цветослава В. Гулийкова
като разгледа докладваното от Розалина Г. Ботева Въззивно гражданско дело
№ 20211100511419 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 - 273 ГПК.

С решение № 20152222 от 06.07.2021г., постановено по гр.д. № 59507 по описа за 2020г. на СРС, 76 състав, Държавно предприятие “Фонд държавно дело” е осъдено да плати на “С.” АД сумата 24 000 лева, представляваща обезщетение за ползване на имот- Керамична фабрика, включваща сгради с разгърната застроена площ 1140 кв.м., с идентификатор 12259.776.001 по КК на гр. Враца, за периода 01.08.2015г.- 31.01.2016г., ведно със законната лихва, считано от датата на депозиране на исковата молба- 30.07.2020г., до окончателното плащане на сумата, на основание чл. 59 ЗЗД.

Решението е атакувано от ответника Държавно предприятие “Фонд държавно дело”.

В жалбата се поддържа, че решението е неправилно, като постановено при нарушения на материалния закон и процесуалните правила, а също е и необосновано. Доводът за нарушение на процесуалния закон е аргументиран с това, че въпреки че в исковата молба е посочено, че се касае до имот с площ 1140 кв.м., то съдът е присъдил обезщетение за ползване на имот с площ 3893 кв.м., без да е направено изменение на иска. Счита, че неправилно първоинстанционният съд е приел, че ищецът е доказал претенцията си при условията на пълно и главно доказване. Сочи, че неправилно е зачетена силата на пресъдено нещо на решението по гр.д. № 645/ 2019г. на ВОС, тъй като същото се отнася до друг период. Оспорва правилността на изводите на съда, че е

пасивно материално легитимиран да отговаря по предявения иск, тъй като не ползва имота, а последният се стопанисва от ГД “ИН”. В тази връзка се навеждат доводи, че партидите в дружествата, доставчици на електрическа енергия и питейна вода, са открити на името на Затворническо общежитие от открит тип “Керамична фабрика” към Затвора гр. Враца. Заявеното искане е решението да бъде отменено, а предявеният иск- отхвърлен.

С отговор, постъпил в срока по чл. 263, ал. 1 ГПК, ответникът по жалбата оспорва основателността на доводите, заявени от Държавно предприятие “Фонд затворно дело”. От въззивния съд се иска да потвърди решението.

Софийски градски съд, като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивните жалби доводи за пороци на атакувания съдебен акт, приема следното:

С исковата молба ищецът е предявил претенции за обезщетение в размер на 24 000 лева (по 4 000 лева/ месец), за ползване на имот, предоставен му за оперативно управление, който твърди да се ползва от ответника без основание, за периода 01.08.2015г.- 31.01.2016г.

От представения Акт за държавна собственост № 7186/ 02.04.1996г. се установява, че процесните имоти, намиращи се в гр. Враца, район “Извън регулация”, местност “Керамична фабрика”, са актувани като държавна собственост. Отражено е, че имотите са предоставени за оперативно управление на ищеца.

Със заповед № ЛС- 03- 315/ 28.11.1997г., издадена от министъра на правосъдието е разкрито ТПО “Керамична фабрика” към затвора гр. Враца, закрито със заповед № ЧР- 05- 46/ 24.02.2020г.

Със заповед № 1- 4884/ 3 от 05.08.2015г., издадена от ВПД Главен директор на ГД “Изпълнение на наказанието” е открит работен обект към Затвора гр. Враца, с месторабота гр. Мездра, ул. “*****- керамичен цех, към “С.” АД гр. Мездра, с извеждане до 10 лишени от свобода лица, от открит тип, за отдаване на труд, считано от 06.08.2015г.- 06.08.2016г. Заповедта не включва разрешение за нощуване на лишените от свобода извън територията на затвора или затворническото общежитие. Охраната на лишените от свобода и контрола за изпълнение на възложените задачи се извършва от работодателя. Транспортирането на лишените от свобода е за сметка на работодателя.

От представения договор за отдаване на труд № 13/ 05.08.2015г., сключен между Държавно предприятие “Фонд държавно дело”, териториално поделение гр. Враца (изпълнител) и “С.” АД (възложител), се установява, че страните са договорили изпълнителят да предостави на възложителя срещу заплащане десет броя лишени от свобода лица от средносписъчния състав на Затвора гр. Враца, ЗООТ “Керамична фабрика”, за полагане на труд и извършване на обща физическа работа. Посочено е, че

възложителят ще настани лишените от свобода лица в обект “Керамичен цех” гр. Мездра, ул. “*****”. Страните са договорили, че срокът на договора ще бъде 06.08.2015г.- 06.08.2016г. Договорили са, че възложителят се задължава да осигури за своя сметка транспорта на лишените от свобода и на охраната им от Затворническо общежитие от открит тип “Керамична фабрика” до работния обект и обратно.

За установяване ползването на имота в първоинстанционното производство са събрани гласни доказателствени средства- свидетелски показания.

От показанията на св. Г.М. се установява, че същият работил в керамичния цех в гр. Мездра. Обектът на ищцовото дружество е предприятие на ищцовото дружество и ТПО в затвора. Работниците били лишени от свобода лица. Според свидетеля, достъпът до обекта се осъществявал след проверка на личните документи .

От показанията на св. А.А. се установява, че същият работил в ищцовото дружество до 2018г., до 2007г. в цех гр. Враца, а след 2007г.- в цех гр. Мездра. В обекта в гр. Враца пропускателният режим се осъществявал от служители на фонд “Затворно дело” . В обекта в гр. Мездра работили лица, лишени от свобода, които вземали и връщали в затвора. На работния обект нямало охрана.

От показанията на св. Р.В. се установява, че същият е началник на затвора гр. Враца и началник на териториално поделение на Държавно предприятие “Фонд затворно дело” гр. Враца (съгласно заповед на директора на Държавно предприятие “Фонд затворно дело”). През процесния период бил началник на режимната и затворна дейност в затвора. Твърди, че обект Керамична фабрика не е съществувал, като до 2020г. там се помещавало затворническо общежитие от открит тип, където били настанени лишени от свобода. Затворът гр. Враца и керамичната фабрика се намирали в двата противоположни края на гр. Враца. При сключване на договор с Държавно предприятие “Фонд затворно дело” за отдаване на труд, контролът за спазване на трудовите правила бил ангажимент на работодателя. Държавно предприятие “Фонд затворно дело” нямало задължение да участва в охраната, контрола на трудовия процес, извеждане и прибиране на лишените от свобода. Представител на ответника участвал единствено в състава на комисията, която разпределяла лишените от свобода по обекти.

От показанията на св. Д.В. се установява, че от 2003г. същата работи при ответника като “експерт стопанска дейност”. Седалището на ответното дружество се намира в затвора в гр. Враца. Между страните имало сключен договор за отдаване на труд на лишени от свобода. От свидетелските показания се установява, че лишените от свобода лица не могат да ношуват извън територията на затвора. Установява се още, че служителите на ответника нямат правомощия да конвоират лица, лишени от свобода до работните обекти. Според свидетеля, служителите на фонда не работят в затворническото общежитие. Твърди, че обектът керамична фабрика е затворническо

общезитие. Твърди още, че ответникът никога не е ползвал сгради на ищеца.

В хода на съдебното дирене, проведено пред първоинстанционния съд, е прието заключението на съдебно-техническа експертиза, съгласно което размерът на пазарният наем за процесния период на сградите е 28476 лева.

При тези фактически констатации въззивният съд приема следното от правна страна:

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Настоящият съдебен състав намира, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо.

Първоинстанционният съд е сезиран с иск с правно основание чл. 59, ал. 1 ЗЗД, която претенция по съществото си е израз на принципа за недопускане на неоснователно обогатяване.

При иск с правна квалификация по чл. 59 ЗЗД спорното материално право се обуславя от кумулативната даденост на следните предпоставки: 1) наличие на обогатяване у ответника и обедняване на ищеца, 2) общ правопораждащ факт, причиняващ едновременно обогатяването и обедняването, 3) липса на основание (конкретен юридически факт) за едновременното настъпване на обедняването и обогатяването и 4) правен интерес от предявяването на иска, обусловен от липса на възможност за защита с друг иск. За разлика от специалните състави на неоснователното обогатяване, при настоящия общ състав липсва директно преминаване на имуществената облага между обогатилия се и обеднелия.

В конкретния случай посочените предпоставки водят до извода, че в тежест на ищеца по иска с правно основание чл. 59, ал. 1 ЗЗД е да докаже, при условията на пълно и главно доказване наличието на неоправдано разместване на блага, довело до обогатяване на ответника за негова сметка, а именно: ищецът да е собственик на описаните в исковата молба имоти, за които претендира заплащането на цена за ползване; имотите фактически да са ползвани от ответника през периода, за който се претендира обезщетение за ползването; липсата на основание за разместването на блага между страните, което е довело до обогатяване на ответника за сметка на ищеца, който е обеднял, както и размерът на вземанията за ползване. При установяване на тези обстоятелства, ответникът следва да докаже, че разместването почива на валидно основание.

В конкретния случай се установява, че със заповед № РД- ТД- 27/ 11.03.1993г. на министъра на териториалното устройство и развитие, издадена на

основание чл. 17 ЗППДОП, държавна фирма “Мездра- Керамика” е преобразувано в еднолично акционерно дружество с държавно участие “С.” АД. Търговското дружество е поело активите и пасивите на държавната фирма по баланса □ от 31.12.1992г. С решение от 13.04.1993г. по ф.д. № 915/ 1993г. на ОС гр. Враца еднолично акционерно дружество с фирма “С.” е вписано в Търговския регистър. С акт за държавна собственост процесните имоти са актувани като държавна собственост и са предоставени за ползване на ищеца и са включени в баланса на новообразуваното дружество, в съответствие с акта за преобразуване. Конкретиката на случая сочи, че в случая правото на собственост върху процесните имоти, които впоследствие са предоставени за стопанисване и ползване на държавното предприятие към момента на преобразуването му в търговско дружество, което обуславя извод, че в случая са налице всички предпоставки на фактическия състав на чл. 17 ЗППСДОБП (отм.), регламентиращ придобиване на правото на собственост от държавни и общински предприятия и правото на собственост върху процесните имоти е преминало в патримониума на ищеца. Ето защо е верен изводът на първоинстанционния съд, че ищцовото дружество е носител на правото на собственост върху процесният имот.

Спорен между страните в въпросът ползва ли ответникът имотите и съществува ли основание за това.

Съдебната практика еднозначно признава вземането по чл. 59 ЗЗД за собственика срещу лицето, което неоснователно ползва неговия имот. Правомощието на ползване е част от съдържанието на вещното право на собственост. Когато собственикът е лишен от това правомощие от друго, настъпва неоснователно разместване на блага в двата патримониума. Чл. 59 ЗЗД предвижда изравняването да е в пари, ако собственикът не разполага с друг иск срещу лицето, неоснователно ползващо имота. Размерът на вземането по чл. 59 ЗЗД се определя според пазарния наем за имота във вида и състоянието, което е имал в периода, заден с иска. Пазарният наем изразява стойността, с която собственикът е обеднял, а ответникът се е обогатил без основание за негова сметка.

На първо място, следва да се посочи, че решението по гр. дело № не създава сила на пресъдено нещо по отношение на обстоятелството ползва ли ответникът имота. Съгласно чл. 298 ГПК решението влиза в сила само между същите страни и техните универсални и частни правоприемници, придобили права в хода на процеса, по отношение на предявеното основание на спорното право и заявеното искане, като произнасянето по тях се съдържа в диспозитива на съдебното решение, като концентриран израз и краен извод за това дали спорното право съществува на предявеното от ищеца основание, а при отрицателен установителен иск- дали ответникът притежава отричаното от ищеца право, и то на всички възможни основания, които последният следва да релевира с оглед преклудирането им при уважаване на иска. Диспозитивът на решението съдържа какво постановява съдът по

съществува на спора – чл. 236, ал. 1, т. 5 ГПК, а съгласно чл. 236, ал. 2 ГПК към решението се излагат мотиви, в които се посочват исканията и възраженията на страните, преценката на доказателствата, фактическите констатации и правните изводи на съда. В т. 18 от ТР № 1 от 4.01.2001 г. на ОСГК на ВКС, както и в константната съдебна практика е прието, че със сила на пресъдено нещо се ползва само решението по отношение на спорното право, въведено с основанията и петитума на иска като предмет на делото, изразено в диспозитива му като констатацията относно спорното право.

С оглед на горното, не може да бъде споделено съображението, че ползването на имота от ответника е установено от влязлото в сила решение. Същото установява със сила на пресъдено нещо ползването на имота от ответника за периода , но не и за процесния период – 01.08.2015г.- 31.01.2016г.

Конкретиката на случая сочи, че в настоящия случай не се установява ответникът да е ползвал имота през процесния период. От събраните гласни доказателствени средства не се установява ответникът да е ползвал имота, нито да е възпрепятствал достъпа на трети лица до него. От същите се установява, че на обекта в гр. Мездра работили лишени от свобода, като на същия нямало охрана, а след приключване на работния ден лишените от свобода се връщали до общежитието. От свидетелските показания се установява, че при сключване на договор с Държавно предприятие “Фонд затворно дело” за отдаване на труд, контролът за спазване на трудовите правила бил ангажимент на работодателя. Държавно предприятие “Фонд затворно дело” нямало задължение да участва в охраната, контрола на трудовия процес, извеждане и прибиране на лишените от свобода. Показанията на св. М. и св. А., касаещи обект в гр. Враца, са общи. От същите не се установява за какъв обект се отнасят. Същите не могат да бъдат кредитирани и поради обстоятелството, че дейността на Държавно предприятие "Фонд затворно дело" е насочена към повишаване обхвата на трудовата заетост и квалификацията на лишените от свобода, подобряване на битовите и производствените условия в местата за лишаване от свобода и изграждане на нови места за лишаване от свобода. То осъществява дейностите, свързани с упражняване правото на труд от лишените от свобода. С оглед изложеното не може да бъде вярно, че служители на ответника осъществяват пропускателен режим до процесния обект.

Откриването на работен обект, на който работят лишени от свобода, не обуславя извод, че ответникът ползва имота по начин, по който да възпрепятства ищецът да упражнява правото си на собственост, респ. ответникът да се е обогатил за сметка на обедняването на ищеца. Охраната и контролът за спазване на трудовата дисциплина е ангажимент на работодателя. Ответникът не участва в охраната, контрола на трудовия процес, извеждане и прибиране на лишените от свобода. С оглед

изложеното не е налице общ правопораждащ факт между обедняването на ищеца и ползването на имота от ответника.

Ако се приеме, че в процесните сгради се е помещавало затворническо общежитие от открит тип, в който случай действително би била налице хипотезата на ползване по начин, по който собственикът да е възпрепятстван да упражнява правото си на ползване, то ответникът не е пасивно материално легитимиран да отговаря по предявения иск. Съгласно разпоредбите на чл. 37 и чл. 38 ЗИНЗС, чл. 2 Правилника за устройството и дейността на ДП "Фонд Затворно дело", Държавно предприятие "Фонд затворно дело" осъществява управление на дейностите, свързани с подобряване на условията за изпълнение на наказанията. Съгласно чл. 4 от същия правилник, дейността на Държавно предприятие "Фонд затворно дело" е насочена към повишаване обхвата на трудовата заетост и квалификацията на лишените от свобода, подобряване на битовите и производствените условия в местата за лишаване от свобода и изграждане на нови места за лишаване от свобода. Предприятието осъществява дейностите, свързани с упражняване правото на труд от лишените от свобода. При това положение стопанисването на местата, лишени от свобода не се осъществява от ответника.

Изложеното обуславя извод за неоснователност на иска и неговото отхвърляне.

Първоинстанционният съд е достигнал до друг извод, което налага отмяна на обжалваното решение и постановяване на друго, с което искът да бъде отхвърлен.

По разноските:

В резултат от изводите, до които въззивният съд достигна, решението следва да се отмени и в частта за разноските, като разноски за първоинстанционното производство бъдат присъдени с въззивното решение. Доколкото предявеният иск е неоснователен за пълния му предявен размер, то на ответника се следват всички сторени в производството пред първоинстанционния съд разноски в размер на 1250 лева.

За въззивното производство право да му се присъдят разноските, извършени във връзка със същото има само въззивникът-ответник. Установява се, че разходите, които са направени, възлизат на сумата от 580 лева, представляваща сбор от платената държавна такса и юрисконсултско възнаграждение.

Така мотивиран, Софийски градски съд,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ изцяло решение № 20152222 от 06.07.2021г., постановено по гр.д. № 59507 по описа за 2020г. на СРС, 76 състав, с което Държавно предприятие "Фонд държавно дело", с ЕИК ***** е осъдено да плати на "С." АД, с ЕИК *****,

сумата 24 000 лева, представляваща обезщетение за ползване на имот- Керамична фабрика, включваща сгради с разгъната застроена площ 1140 кв.м., с идентификатор 12259.776.001 по КК на гр. Враца, за периода 01.08.2015г.- 31.01.2016г., ведно със законната лихва, считано от датата на депозиране на исковата молба- 30.07.2020г., до окончателното плащане на сумата, на основание чл. 59 ЗЗД и разноси в размер на 2710 лева, като вместо това постановява

ОТХВЪРЛЯ предявения от “С.” АД, с ЕИК ***** срещу Държавно предприятие “Фонд държавно дело”, с ЕИК ***** иск за сумата 24 000 лева (двадесет и четири хиляди лева), представляваща обезщетение за ползване на имот- Керамична фабрика, включваща сгради с разгъната застроена площ 1140 кв.м., с идентификатор 12259.776.2 по КК на гр. Враца, за периода 01.08.2015г.- 31.01.2016г., на основание чл. 59 ЗЗД , като неоснователен.

ОСЪЖДА “С.” АД, с ЕИК ***** да плати на Държавно предприятие “Фонд държавно дело”, с ЕИК ***** 1250 лева (хиляда двеста и петдесет лева), представляваща направени в производството по гр. дело № 59507 по описа за 2020г. на Софийския районен съд, 76 състав, разноси и сумата 580 лева (петстотин и осемдесет лева), представляваща направени във въззивното производството разноси.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните при условията на чл. 280 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____